

gij, pre-
vrouw van
licke vraag-
ok die ziekte
ons, genees-
i komt hier
undigen, het

Maar zwijgt
buiten. Wij,
deze de ge-
issen."

dt er nog in
Maar nauwer
eering storen
verliezen.

roep ge-
gen op. Ge
leuk slechts
is in het mo-
ge één en ge-
vormt u een
el een stapel
kamer in.

nt noch recht
oordeel toe.

tegen de ou-
ren tooncl
sueel-natur-
unst en lite-
gen de afdo-

j uw leest!
en kring der
U pogen
gehoond en

aan kunstzin
eisch in de
elden!
oor. Op dit
toe, en zoo
ongeropen
oud-Romein-
um vulgus et
gewijden!" u
aligen kunst-

adensche dan
udent elk bur-
st schold, of
i" en "Spies-
eld, zoo ook
i van veront-
an het waagt
eiden woord

og ernstiger
pretentie van
heerschappij,
olie, van de

rug, de man-
ven priesters

eds de keuze
terrein deze
mannen van
tevendst, het

ierarchie van
en heeft de
verlosten des
a de geloof-
niet en ken-
symbool van
id wezen ge-

hristus' kerk
ij Rome de
rotestantsche

estudeerd, de
Grieksche,
nige boeken

ht is, hoe wou
kunnen! De
mie bezocht,
och weet hoe
d voor zich

deelen over
het vak, over
aliteit is!

el staat weet
en vrouwen,
hebben geen

er te lichten,
te maken,
onderzoek
dan een paar
me ouderlin-
het dominees
oordeelen,
andgenooten

de despotie
k in Luther-
kerkrechtelijk

te zeggen,
ne bijzitter-
kerken, is
asco's kloek-
uitgebannen,
ook de ge-
ken, waarin

een boerenknecht uit de volheid des harten
zeggen zal: »Gij maakt mij, o Heere, wijzer
dan al mijn leermeesters! En dat metter-
daad de dominee het mis, en die boeren-
knecht gelijk heeft.

En wel is er daarna een boze tijd ge-
komen, dat onder de Synodale Hierarchie
de dominees, vooral de Moderne dominees
weer heel de kerk in hadden, en de ge-
loovigen zich niet roeren mochten, en de
ouderlingen er voor stommethet bij zaten.

Maar het beginsel brak toch ten leste
dien ban weer.
De geloovigen riepen weer, de ouderlin-
gen voelden hun tong weer los worden, En
toen is niet door de vakmannen, niet door
de specialiteiten, maar juist door 'getrouwe
volk in de gemeente, en door de getrouwen
onder de ouderlingen en diakenen de kerk
van Christus weer vrijgemaakt en gered.

Gereformeerde prediking.

TWEDE REEKS.

I.

Niet dusgenaamde »Evangelieprediking»
maar »Dienst des Woords» moet het in de
Gereformeerde kerken zijn.

Van die slotom, waartoe onze overleg-
ging, voor nu zeven weken kwam, nemen
we niets terug, al voorzien we klaarkijk, wat
jammerklacht tegen zulk een uitspraak onder
min nadenkenden zal uitgaan.

»Geen Evangelieprediking», zoo zal men
roepen, »maar is er dan iets anders waardoor
de verlorenen ziel kan zalig worden, dan door
het Evangelie van onzen Heere Jezus Chris-
tus, en wordt ge nu reeds zoo vermetel,
dat ge zelfs de prediking van dat Evangelie
durft tegenstaan!»

Toch verschrinkt ons deze tegenwerping
geen oogenblik, omdat wie zoo roept ter-
stond tot zwijgen gebracht wordt door de
tegenvraag: Of het Evangelie van onzen
Heere Jezus Christus dan misschien niet tot
het Woord behoort.

Het is immers de ongerijmdheid zelve,
u een bediening van heel het Woord te den-
ken, waarin dat Evangelie niet zou besloten
zijn, ja, waarvan dat Evangelie niet het kern-
brand- en middelpunt zou uitmaken.

Of waaruit anders dan uit dat Woord
kent gij dan uw Evangelie? Waar vindt ge
het, zoo ge het niet in het Woord vindt?
En hoe zou er dan een gestadige, geregelde
bediening van het Woord kunnen zijn, dat
er dat Evangelie niet in besloten was, en
er niet telkens van uitstraalde?

Daarom is uw tegenwerping zoo ondoor-
dacht, zoo zichzelf weersprekend en niets
zeggend.

Grif gevea we toe dat het Evangelie het
hart zelf van heel het Woord is, maar
al is het mij om uw hart te doen, daarom
neem ik toch u het hart niet uit den boezem,
maar neem u met uw hart, zoals ge in
heel uw persoonlijkheid, levend voor mij staat.

En zoo nu ook moet uit het Woord niet
het hart uitgenomen, om het Evangelie alleen
tot de gemeente te brengen, maar wat de
gemeente ontvangen moet is heel dat Woord,
en niet alleen datgene wat in dat Woord
het hart, het alles bezielende Evangelie is.

Het is dus niet zoo, dat gij het Evangelie
woudt prediken, en wij het Woord zonder
dat Evangelie.

Maar de zaak is, dat gij u tot dat Evan-
gelie bepaalt; al wat bij dat Evangelie hoort
liggen laat; en wat in het Woord om dat
Evangelie schittert, verwaarloost: — terwijl
de Gereformeerde prediker dat Evangelie in
het Woord, in al zijn volheid en rijkdom
neemt, met al wat God zelf er organisch
mee heeft saamgevoegd!

Voor u is dat »Evangelie alleen» de pit,
die ge overhoudt, en al het overige de bolster
dien ge wegwerpt, wij daarentegen nemen
de vrucht des Woords, gelijk God ons die
geboden heeft, pit en sap en organisch
weefsel.

Toch moet deze zaak nog dieper ge-
gevat.

Er is toch wel terdege een terrein,
waarop alleen Evangelieprediking thuis hoort,
en Dienst des Woords in volten zin onge-
rijmd zou zijn.

Als ge namelijk als zending onder Hei-
denen, Joden, Mahomedanen of ongeloo-
vigen optreedt, om waar Christus niet ge-
kend wordt, voor het eerst de kennis van
dien Christus te brengen, dan zou breeder
dienst van het volle Woord u uw doel doen
missen, en hebt ge, naar het apostolisch
voorbeeld, alleen de eerste beginselen te
verklonden, den Christus te openbaren en
zijn Evangelie aan te bieden.

Dan hebt ge te doen met personen die
nog niet eens kinderleken in het geloof, laat
staan volmaakt in het geloof zijn, maar
met vreemden, die nog vervreemd zijn en van
verre staan, en het geklank des Konings
nog niet kennen.

Dan komt in engeren en eigenlijken zin
»Evangelieverkondiging» te pas. De eerste
openbaring aan verlorenen van het bloed der
verzoening en de kracht van Christus' kruis.

Dan ware elke dieper gaande of breder
zich uitstrekkende prediking voorbarig, on-
tijdig, ongeschikt. Dan moet niet heel het
Woord, maar uit dat Woord alleen het
Evangelie hun aangezegd worden, en op
grond van dat Evangelie de eerste roepstem
tot bekeering uitgaan.

Maar heel anders komt de zaak te staan,
als de geloovigen saamkomen, en er een »ver-
gadering van de geloovigen» gehouden wordt,
van »de geloovigen» met hun »gedoopte kin-
deren», het zaad der kerk; — en indien in
dezen kring, van wie Jezus kennen en belijden,
Christus' dienaar optreedt, om in den naam
van zijn Koning de onderdanen van dien
Koning aan te spreken.

Is alle »Evangelieprediking» het voeren
van onderdanen en krijgs-knechten, hier in
de vergadering der geloovigen, verklaard
een legelijk dat Christus de Heere, de Ko-

nig van zijn volk is, en wie niet met hart
en ziel belijdt, een onderdaan van dien Koning
te wezen, hoort in de vergadering der ge-
loovigen niet thuis.

Die daar saamkomen kennen de roepstem
des Evangelies, ze weten van de belijdenis
des kruises, ze hebben van jongs af de din-
gen des Koninkrijks gehoord.

De eerste beginselen zijn hun niet vreemd
meer. Het A B C der kennis is hun reeds
voorlang aangebracht. Ge kunt hun het
Evangelie niet meer als een nieuwwijn, als
een dusver onbekende zaak, komen aankon-
digen, eenvoudig wij het hun reeds van der
jeugd af is aangezegd.

Ge vermoet dan ook, ge mat af, en mist
uw doel, zoo ge desniettemin u aanstelt, als
hadt ge met menschen te doen, die nog
pas de eerste beginselen vernemen moesten.

Dat wekt een gevoel van verzadiging,
dat maakt het heilige gemeen, en brengt
tweege, dat de prediking over de hooffden
heengaet, en in het hart niet kan indringen.

Neen, wat die verzamelde schare, wat
die vergadering der geloovigen in den loop
van uw dienst van u ontvangen moet, is
de ontvouwning van heel het heilgeheim
in al zijn breedte en diepte, en lengte en
hoogte, zoals het, heel de Schrift door, in
al die boeken, in al die breede kapitelen,
voor u ligt.

In die Schrift welft het heilgeheim, in welks
salen en gangen ze moeten worden inge-
leid.

Daarin moet ge dus thuis zijn.
Daarvan moet ge de heerlijkheid aan hen
verklaren en uitleggen.

Niet enkel het altaar der verzoening
moeten ze kennen, maar heel Jeruzalem, niet
al zijn voorburchen en torens en toren-
spitsen.

En zoo eerst moet, te midden van dat
alles dat altaar der verzoening voor hen
gaan schitteren in een rijkdom en weelde,
waarvan eerst de helft hun niet was aan-
gezegd.

Een portret, uit zijn lijst genomen, ver-
liest zooveel in waarde.

John Knox.

Het was een schoone gedachte van Dr.
Kromsigt, Bedenaar des Woords bij de
Hervormden te Scherpenisse, studie te ma-
ken van het leven en de beteekenis van
John Knox, wiens nagedachtenis heel
Schotland als die van een man Gods in den
volsten zin van het woord vereeren blijft.

De vrucht zijner studie heeft Dr. Krom-
sigt thans publiek gemaakt in een lijvig
boekdeel, bijna vierhonderd bladzijden groot,
dat hij Ten Bokkel Huinink te Utrecht het
licht zag.

Schepper van Knox' biographie werd Dr.
Kromsigt door deze studie niet. Die ere
verblijft aan M'Crie, en alle volgende bio-
grafen zullen weinig meer kunnen doen,
dan hem navolgen, op enkele punten hem
aanvullen, en elk van zijn eigen standpunt
zeker eigenaardig licht doen vallen op het
beeld van den man, wiens woord heel een
nationaal leven drie eeuwen lang bezielde
heeft.

Toch wane daarom niemand dat de studie
van Dr. Kromsigt weinig anders deed, dan
in vrije omwerking ons M'Crie's arbeid in
eigen taal vertolken.

Integendeel Dr. Kromsigt heeft Knox ge-
lezen, geheel zijn verschijning bestudeerd,
en hem in dat eigenaardig licht voor ons
gesteld, dat voor ons in onze verhouding
tot Schotland van belang is.

De zaak is namelijk deze, dat Knox wel
in het algemeen de Gereformeerde beginselen
beleid, in Calvijn's voetspoor trad, en
in zooverre onder de Gereformeerde hervor-
mers kan en moet gerekend worden, maar
dat hij toch op meer dan één punt van de
Calvinistische lijn afweek en er dat eigen-
aardig stempel op drukte, dat ons in de
geheele levensuiting van het Engelsche en
Schotsche volk altijd weer treft.

De Anglo-Saxische geest is de geest van
de daad, minder van het zinnen en peuzen,
weinig van het gevoel, en nog minder van
het diepe doordenken.

Vandaar dat op Engelschen of Schot-
schen bodem heel het religieuze leven
steeds een eenigszins wettisch karakter zal
dragen, en minder de individuele fijne
uiting dan het gemeenschappelijke in de
actie op het oog heeft.

Wie thans nog opmerkt hoe krachtig in
Schotland »the Christian Works» bloeien,
en hoe zwak daarentegen Schotland op het
gebied van de belijdenis en de mystiek des
geloofs staat, ziet terstond hoe de hoofd-
trek van het Schotsche karakter ook is,
wat hij was in Knox' dagen.

Knox nu was zelf een Schot, werkte en
leefde onder en voor de Schotten, en hier-
aan is het toe te schrijven, dat de Gere-
formeerde belijdenis, de Gereformeerde ker-
kenordening en de Gereformeerde levens-
wereldbeschouwing, door Knox in meer
wettischen vorm zijn geleid, verloren aan
diepte en breedte, en meer praktisch wer-
den aangelegd.

Voor al een punt kwam dit sterk en
scherp uit. Knox zag geen kans om de
Overheid van zijn land tot krachtiger hand-
nemen van de Reformatie te bewegen, en
dachtte veel eerder de koninklijke macht,
met hulp der Franse troepen, het werk
der Reformatie verstippen zou.

Uit dien hoofde kon hij met Calvijn's
belijdenis, dat privaar personen zich tegen
hun Overheid niet dan lijdelijk verzetten
mochten, kwalijk uit den weg, en aarzelde
toen niet de leer te verkondigen en door
te zetten, dat ook het volk, niet alleen in
religieuze, maar ook in politieke aangelegen-
heden, tegen zijn Overheid in gewelddadig
verzet mag komen, en dat het volk des-
noods een Overheid, die zich misdraagt,
mag ontzetten.

Dat was ondiep gedacht, het was niet
naar het Woord, het was tegen den aard

van het Calvinisme, maar anders ging het
in Schotland niet, en, man van de praktijk,
heeft hij zijn belijdenis toen naar de nood-
den der praktijk gevormd.

Met dit praktisch-wettisch karakter der
Schotsche Reformatie hing samen, dat het
zich meer aan het Oude dan aan het Nieuwe
Testament aansloot, en met name het on-
derscheid tusschen de nationale kerk des
Oude Verbonds en de oecumenische kerk
des Nieuwen Verbonds voorbijzag.

Voor ons nu is dit feit daarom van zoo
aanmerkelijk belang, omdat in later jaren
zooveel geschriften ook van Schotsche god-
geleerden, die in Knox' geest schreven,
hier te lande vertaald en verspreid zijn.

Ongemerkt zijn daardoor vele der beschou-
wingen, die tegen onze eigen belijdenis
en tegen den louteren geest van het Calvinisme
ingaan, onder het vrome volk gekomen, en
nu nog stuit men op maatschappelijk, ker-
kelijk en staatkundig gebied niet zelden op
voorstellingen ten onzent, die meer aan
Knox dan aan Calvijn doen denken.

In verband hiermee was het een geluk-
lijke gedachte van Dr. Kromsigt, Knox
bovenal in zijn onderscheiding van Calvijn
te teekenen, en juist uit dit oogpunt heeft
deze biographie voor ons beteekenis.

Nog hooger waardig zou ze voor ons be-
zitten, zoo deze onderscheiding scherper
ware doorgevoerd, en zoo de inzichten van
Calvijn vollediger en duidelijker tegenover
die van Knox waren gesteld.

Toch stond de geheele aanleg van het
werk hieraan in den weg. Niet een verge-
lijking tusschen Calvijn's en Knox' levens-
beschouwing is de titel, maar een bio-
graphie van Knox.

Laat ons daarom dankbaar zijn voor wat
ons hier reeds met zoo milde hand gebo-
den werd, zoo degelijk werd uitgewerkt, en
op zoo heldere wijze werd voorgesteld.

Allicht geeft juist deze studie later aan-
leiding, dat of Dr. Kromsigt zelf, of een
ander na hem, de vergelijking tusschen Cal-
vijn en Knox scherper en vollediger doorzet,
uit de Schotsche geschriften, die later hier
te lande ingang vonden, den invloed van
Knox op velen onder ons volk blootlegt,
en in de praktijk van het heden de sporen
aanwijzen zal, die op meer dan één punt van
de zuivere Calvinistische levensbeschouwing
doen afwijken.

Daarom aan Dr. Kromsigt onze dank
voor wat hij bood, en onze dank niet min-
der daarvoor, dat ook hij zich met zijn
studie op Gereformerd terrein ging bewegen.

Het is schier alsof alle historische studie
onder onze theologen zich almeer op dit
duurverwaarloosde terrein saamtrekt.

Dit moet ten slotte aan de Gereformeerde
beginselen ten goede komen, en voor de
toekomst stellingen onmogelijk maken, gelijk
Dr. Kromsigt er ongelukkigwijze thans
nog één opnam, stellende, dat in Rom.
7:7-24 een man aan het woord is, die
wel tot inkeer komende was, maar tot het
geloof in Christus nog niet was gekomen.

Nog dit.
Wie verklaart het ons psychologisch, hoe
men een man als Knox met sympathie in
beeld kan brengen, en het in hem roemen,
dat hij alle stilte en zwijgen als instem-
ming met het kwaad veroordeelde, en dan
toch zelf stilte en zwijgt in een kerk, waar
Knox met al den gloed zijner ziel tegen zoo
getoond hebben?

Onjuist.

In een Meditatie schreven we onlangs:
»Er voor opkomende, dat het mensche-
lijk geslacht gered wordt, komt de Gerefor-
meerde dus ook hier op voor de ere van
zijn God. Dat is, voor zooverre hij Calvin-
ist is, altoos zijn eenige drijfveer.»
Hierop teekent de Roepster aan:

»Begrepen is:
»De ere Gods is de eenige drijfveer niet van
den Gereformeerde als zoodaand, maar van den
Calvinist, en dus van den Gereformeerde voor
zover hij Calvinist is.

»In dat boven het Gereformeerde staande Cal-
vinisme zal dan ook wel de wortel en stam van
de bijzondere gevoelens en leeringen van De
Herant zijn te zoeken.»

Dit is onjuist.
Zoo dikwijls we den naam van »Gerefor-
meerd» verschepen door het woord »Cal-
vinist», bedoelt dit nooit iets anders, dan
het echt-Gereformeerde van het schijn-Gere-
formeerde, of van het min zuiver Gere-
formeerde te onderscheiden.

»Gereformerd» is een naam die door
allerlei geesten misbruikt is, en nog wordt.
Indertijd noemden de Arminiaanse pre-
dicanten zich op de titels van hun boeken
niet zelden opzettelijk: Gereformeerde pre-
dicanten.

»Gereformerd» noemt zich de Zwingliaan-
sche richting, »Gereformerd» de neo-Kol-
brugiaanse, »Gereformerd» is een naam die
nog in Frankrijk gebezigd wordt (reformé)
voor de ethische richting.

Daartegenover nu houden wij staande,
dat alleen die richting, die ook hier te lande,
op het voetspoor van de Parijse Synode en
Guido de Braye, door onze vaders be-
leden is, het echte Gereformeerde wezen
propageert.

En het is die richting, die men weten-
schappelijk en historisch bestempelt als de
Calvinistische.

KUYPER.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Dr. HOUTZAGER: Van J. v. d.
Beijl te Aarlanderveen / 2.50; van de Knapen-
vereniging te Bodegraven / 2.95.

Uit de Pers.

Op *Schipstap* is aan Dr. Den Houter, van
Maassluis, overkomen, wat voorheen op bijna
elke vergadering, aan één der beide referenten
ten deel viel, t.w. dat de tijd voorbij, en de behan-
deling van zijn referaat ondoenlijk was geworden.
Toch heeft hij zijn studie ons daarom niet
willen onthouden, en zo in de *Vrije kerk* nu
reeds openbaar gemaakt.
Ge leest daarin o. m. dit:

Door de macht der feiten gedwongen, komt men
meer en meer tot waarheid der onzenlijke din-
gen; men neemt werkingen van geesten of van een
geest waar, maar weigert te geloven in God, die
ook een Geest is.

Voor den zeer grooten invloed, dien de ziel op
het lichaam uitoefent, zijn het meest door bestu-
dering der hypnotische verschijnselen, vooral in de
laatste jaren de oogten opengestaan; en dat de wer-
king der ziel, die wij geloof in algemeen en in
nemen, een machtige factor is bij de genezing van
zieken, wordt door iedereen erkend. Wat de hypnose
is, weten wij niet en hoe de ontzettende, wonder-
baarlijke macht over het lichaam tot stand komt,
is ons eveneens onbekend; en zoo kunnen wij het
dan ook verstaan, dat een medicus, ter verklaring
van een genezing door hypnose geen betere uit-
drukking kon vinden, dan het ijdelijk herhaalde
woord van onzen Heiland: »Ga heen, uw geloof
heeft u behouden!»

Van die macht der ziel over het lichaam getuigen
ons voorts de wonderdadige genezingen van gewel-
len en wonden, waaraan de geneeskunde tevergeefs
hare kracht had beproefd. Na vasten en bidden te
Lourdes en ook op andere plaatsen van heiligen-
verering der Roomsche kerk, zag men deze gewel-
den verdwijnen, en de wonden heelen en dat wel in
ongelooflijk korten tijd.

Waarlijk, de omacht der medische wetenschap
komt bij deze genezingen en ook bij die talrijke
andere, die door kwakzalverij van allerlei aard
inderaad verkregen worden, op treurige wijze aan
het licht, en altemin redt men zijne positie door
hooger alles te ontkennen, en wat nu eenmaal
niet meer dood te zwijgen valt voor suggestie te
verklaren.

Hebben wij dus niet alle recht om staande te
houden, dat de geneeskunde door de verwaarloozing
der studie van de werking van 's menschen ziel op
het lichaam, door haar onderzoek met hulpmidde-
len en naar een methode, die voor alle bestu-
dering van het hoogere, onafwijsbaar ongeschikt zijn,
eenzijdig is geworden en derhalve den toets, die
aan wetenschappelijke studie gesteld moet worden,
niet kan doorstaan?

Zullen wij het brandmerk der onwetenschappelij-
heid niet met nog meer recht der hedendaagsche
geneeskunde mogen indrukken, als wij er op letten,
dat de historische studie onder de doctoren en ook
onder de studenten treurig worden verwaarloosd?

Wel zijn er ook thans, die tegen deze grove ver-
onachtzaam van het historisch onderzoek hun
waarschuwend woord uitspreken, maar deze stem-
men zijn als loffelijke uitzondering slechts een bewijs
te meer van een methode, die schier alom heerscht.

In ons vaderland althans wordt de historische me-
dicine nergens als leeraak aangeprezen, evenmin als
philosophie en encyclopedie der geneeskunde en
het schijnt, dat deze vakken ook niet worden ge-
studied, zooals blijkt uit de inaugurele rede van een
onlangs benoemd hoogleraar, die over herziening
van het medisch Hooger Onderwijs zijn denkbeelden
meende ten beste te moeten geven, doch voor deze
hoogere studies geen plaats in zijn schema en geen
ruimte in zijn voordracht had.

Mag men afgaan op de klacht van een Duitsch
professor, dat zijn medische kunstbroeders voor his-
torische studie geen ruimte lieten, dan schijnt ook
het filosofie- en encyclopedie-achtige te gaan.

En gunstige uitzondering maakt Petersburg, waar
verleden jaar aan de militaire geneeskundige school
tot oprichting van een leerstoel in bovengenoemde
vakken besloten werd.

Tot recht verstand der dingen is het wellicht
dienaig even er op te wijzen, dat men behoort te
onderscheiden tusschen medische kunst en medische
wetenschap.

Voorreiker er bestaat een innig verband tusschen
beide en het zou dwaas zijn, dit over het hoofd te
zien, maar toch moeten de ontbreken van elke
gehoort niet worden doorgehaald.

Wolfs' althans een groot gedeelte van de zeer groote
vorderingen in de geneeskunde, dan betreffen deze
in hoofdzaak de medische kunst.

Maar dat men met vijf de medische wetenschap
beoefend heeft en de vruchten daarvan u voorlegt
in een studie over de hoogste medisch-antropolo-
gische vragen, omtrent oorzaak van ziekte en dood,
over 's menschen oorsprong en bestemming en zijne
plaats in het heelal, daarvan vernemen men zeer
weinig.

En wanneer men op luiden toon den lof der ge-
neeskunde zingt en ons vraagt, of het dan niet de
resultaten der wetenschap zijn, als de ontleedkundige
en 's menschen schijn, schier alles kent, als de
bacterioloog het leven der bacteriën naspert en
hen door zijn sterke microscopen bespiedt, als de
bioloog het proces van de deeling der cel kan vol-
gen en de heidkundige met vaste hand het heil-
same mes weet te voeren, dan jubelen wij gaarne
niet in dit krachtig lof der eere der genees-
kunde, maar merken bescheidenlijk op, dat deze
schoone vorderingen der kunst toch slechts van ter
zijde de wetenschap raken.

Laboratorium-arbeid is niet in de voornaamste
plaats wetenschappelijk, omdat zooveel vaardigheid
daarbij vereischt wordt, evenmin omdat men zonder
veel tijd en weerder daarbij schipbreuk lijdt, en
ook niet omdat de hulpmiddelen en werktuigen zoo
boven alle beschrijving vernuftig uitgedacht en kun-
stig bewerkt zijn; neen, deze voorbereidende weten-
schappelijke arbeid moet worden voortgezet, de
bouwstoffen, die men bijeenbrecht, moeten worden
geschild en gerangschikt, in elkanders samenhang
onderzocht en vervolgens telkens weer uit hooger
oogpunt besien worden, en eerst deze studie is in
den eigenlijken zin des woords wetenschappelijk.

Een voorbeeld ter toelichting ziet men in de
aanwensen en bedieningen, die aan de laboratoria
arbeiden. Niet weinigen zijn daardoor, die u ver-
bannen door de kunstvaardigheid en rektheid, die
zij op het hoogste gebied van hun werkzaamheid
den dag leggen, en waarin zij vaak gestudeerde
personen evenaren; en toch, dit steunt ieder toe,
zijn deze lieden geen beoefenaars der wetenschap,
en in hun werk geen wetenschappelijke arbeid te
noemen.

Uit het voorgaande blijkt, naar ons voorkomt,
niet onduidelijk, dat de medische faculteit aan de
Staats-academie te veel de medische kunst bestu-
dering en leert beoefenen, dat zij uitsluitend met het
oog op de praktijk onderzocht geeft en dus in hoofd-
zaak niet anders is dan een vakschool voor artsen.

Alweer is het niet nodig op te merken, dat de
theoretische en praktische vorming der aanstaande
verzen door ons al te hoog en te hoog wordt gesteld,
en dat wij later grote voortbrengen boren de opleiding
van voorheen zeer goed beoefenen; zelfs willen wij
hier de vraag laten rusten, in hoeverre de heers-
schende richting de schuld is van het te ver uit-
geleide specialiteitswetens, dat ons al te vaak
gelegenheid geeft, om de gevolgen van onwet-
enschappelijke beperktheid van blik en van dwaze
onkunde te betrouwen. Het was alleen onze taak,
om de ongelovige wetenschap op haren weg vluchtig
na te gaan en het is hierbij gebleken, dat zij niet
alleen de waarheid verliest, maar daarbij, of beter
gezegd, juist daardoor niet aan wetenschappelijke
eisch voldoet.

Waarom, al het voorgaande, dat misschien op
mischel een wijze, maar kan zijn, niet den nadruk gelegd
op nog andere gewichtige graven? Ziet ge dan
het ongelofte der geneeskundigen voorbij en begrijpt
ge niet welken ontzettenden invloed ten kwade zij
in stad en dorp, in de samenleving en in de zieken-
kamer uitoefenen? Hebben wij niet in den vaccine-
dwang het bewijs, dat de medische faculteit tracht
haar meening aan den staat op te dringen?

En gaarne geven wij toe, dat al deze vragen van
meer en meer tot waarheid der onzenlijke din-
gen; men neemt werkingen van geesten of van een
geest waar, maar weigert te geloven in God, die
ook een Geest is.

Voor den zeer grooten invloed, dien de ziel op
het lichaam uitoefent, zijn het meest door bestu-
dering der hypnotische verschijnselen, vooral in de
laatste jaren de oogten opengestaan; en dat de wer-
king der ziel, die wij geloof in algemeen en in
nemen, een machtige factor is bij de genezing van
zieken, wordt door iedereen erkend. Wat de hypnose
is, weten wij niet en hoe de ontzettende, wonder-
baarlijke macht over het lichaam tot stand komt,
is ons eveneens onbekend; en zoo kunnen wij het
dan ook verstaan, dat een medicus, ter verklaring
van een genezing door hypnose geen betere uit-
drukking kon vinden, dan het ijdelijk herhaalde
woord van onzen Heiland: »Ga heen, uw geloof
heeft u behouden!»

Van die macht der ziel over het lichaam getuigen
ons voorts de wonderdadige genezingen van gewel-
len en wonden, waaraan de geneeskunde tevergeefs
hare kracht had beproefd. Na vasten en bidden te
Lourdes en ook op andere plaatsen van heiligen-
verering der Roomsche kerk, zag men deze gewel-
den verdwijnen, en de wonden heelen en dat wel in
ongelooflijk korten tijd.

Waarlijk, de omacht der medische wetenschap
komt bij deze genezingen en ook bij die talrijke
andere, die door kwakzalverij van allerlei aard
inderaad verkregen worden, op treurige wijze aan
het licht, en altemin redt men zijne positie door
hooger alles te ontkennen, en wat nu eenmaal
niet meer dood te zwijgen valt voor suggestie te
verklaren.

Da. v. Minnen, mede tegenwoordig, na het zingen van Ps. 133: 3, met dankzegging eindigde.

Classis Dokkum, gehouden te Dokkum, 22 Aug. II.

De praeses wijdt enkele ernstige en gevoelsvolle woorden aan de nagedachtenis van Reitsma Dienaar, wijlen Da. J. J. A. Ploos van Amstel.

Het examen van den Welverw. Heer P. J. Jongbloed, beroepen Dienaar des Woords van O. Nijkerk, neemt een aanvang, onder medewerking der Prov. dep. Da. Kruijswijk en Siertema.

De examinator draagt een gedeelte voor een leerde over Ps. 45: 11, 12. Daarna verder onderzoek.

Met alle keurstemmen en zeer gunstig advies der dep. Prov. wordt br. Jongbloed tot de Bediening des Woords en der H. Sacramenten toegelaten.

Ten gevolge van eenige mededeelingen over de kerkelijke toestanden op 't eiland Schiermonnikoog draagt de Classis aan de kerk van Anjum op, een onderzoek in te stellen en op de volgende vergadering hierover rapport uit te brengen. Terwijl voorts de aandacht der kerken wordt gevestigd op genabuurde kerken, welke nog niet tot de reformatie zijn gekomen.

Een voorstel om een Classicaal Zendingsslag te houden, wordt met groote meerderheid van stemmen verworpen.

Buitenland.

China. Vervolgeling der Christenen.

Voortdurend komen er uit China berichten omtrent de vervolging der Christenen aldaar, zoodat het nu van lieverlede mogelijk wordt eenig denkbeeld daarvan te krijgen.

De vervolgingen begonnen in de provincie Szechuen, en wel in de hoofdstad Tschengtu.

De aanleiding tot de beooging was de volgende: Een te Tschengtu arbeidende zending-arts had bij een Chinese kramvrouw een operatie gedaan. Het kind kwam als een krachtige jongen ter wereld, maar de moeder werd van dag tot dag zwakker. Zij werd door den zending-arts behandeld en stierf ten slotte.

De man ontbood toen den arts en zoo spoedig deze de vrouw voor dood verklaarde, sprong hij op hem los en beschuldigde hem aan den dood zijner vrouw schuldig te hebben.

Een gevecht ontstond daardoor, doch het gelukte den arts naar buiten te komen, gevolgd door den man van de gestorvene. Diens luid geschreeuw bracht weldra een groote menichmassa op de been en toen een uit de menigte den arts een slag toebracht en deze zich daarop begon te verdedigen, werd algemeen de kreet aangeheven: „vermoord hem!“ De arts zocht zijn leven te redden door te vluchten en het gelukte hem ook, om door het gepeupel gevolgd in zijn hospitaal te komen. Een deel van de menigte drong wel het gebouw mede binnen, doch werd door den doctor daartoe weer verdreven, die daarop den weg tot de deur afloot.

Daar het inmiddels nacht geworden was, verspreidde de volkenmenigte zich weder.

De zaak werd aan de overheid bericht, die beval, dat het lijk van de gestorvene vrouw zou worden geschouwd. Een volle twee dagen was de geheele stad in oproer, (22 en 23 Mei).

Ieder ging naar het sterfhuus, om de door den zending vermoorde vrouw te zien. Het volk dacht niet anders, dan dat de vrouw door den zending-arts was omgebracht. Dagelijks gingen er groote menichmassen voorbij het huis van den arts, terwijl er luid geschreeuw werd: „steek de huizen der vreemden in brand!“

Zooda het steeds gaat, werd door het volk de zaak altijd erger, zoodat in het eind van Mei het volk te hoop liep en de daar aanwezige inrichtingen voor de Zending verwoestte. Toen men het Franse zendinggebouw te Tschengtu ten onderdoven keerde, brak het gepeupel ook het graf open van den voor 70 jaren ont-hoofden bisschop Dufresse, dat zich in den tuin van het Roomsche zendingshuis bevond, en nam het gebeente er uit. Dit gebeente werd toen door de straten van Tschengtu gedragen, terwijl men riep, dat dit de beenderen van Chinezen waren, die de zendingen vermoord hadden; men had ze in de kelders van hun huis gevonden. Dit deed de gemoederen nog meer in woede losbarsten. De zendingen werden echter niet aangevallen, met uitzondering van den Roomschen bisschop Dumand. Van Tschengtu uit verbreidde zich de beweging tegen de zendingen naar andere plaatsen in Oost-Szechuen.

De protestantse zendingen begaven zich gezamenlijk naar Honkong; de Roomsche zendingen bleven op hunne stations.

Veel ernstiger was de beweging in de provincie Honan. Daar trad de secte der vegetariërs tegen de zendingen op. Eerst na het uitbreken van den oorlog met Japan kreeg deze secte machts en invloed. Reeds in Augustus van het vorige jaar vielen zij de Christenen in een dorpje aan, mishandelden ze en beroofden hen van hun eigendom. Toen zij niet alleen tegen de Christenen optraden, maar nog andere eenvoudigen deden, werd de overheid er toe gebracht, om maatregelen tegen hen te nemen. Dit was het teken tot een algemeen opstand tegen de overheidspersonen, die daarbij aan het kortste eind trokken. Reeds in December van het vorige jaar, toen de secte een soort van algemeen vergadering te Kuscheng hield, was de toestand van de Chinese, die tot het Christendom overgingen, zeer bedenklijk en zij verzochten daarom den leider, Dr. Stewart van het Engelsche zendingshuis, om hen van wapenen te voorzien. Deze weigerde dit echter en wees er op dat, als het op een strijd zou aankomen, zij toch door hun klein getal het onderspit moesten delven. Reeds bij den aanvang van het jaar werd het getal leden der secte geschat op 3000 zielen, meest leden uit de nederigste volksklassen. Daar hadden de gebeurtenissen in Tschengtu plaats. Men had verwacht, dat de zendingen zich uit Honan zouden terugtrekken, maar in plaats daarvan verwisselden de protestantse zendingen de eene provincie met de andere, terwijl de Roomsche niet van hunne plaats waken.

De mandarijnen te Peking, die de vreemde zendingen geen goed hart toedragen, schenen daarin weinig behagen te scheppen. Men ging nu een krachtiger werkend middel aangrijpen, om de vreemde zendingen te verdrijven en wel door te Kuscheng een bloedige vervolging op touw te zetten.

De bijzonderheden van den moord te Kuscheng hebben we reeds in dit blad medegedeeld. De aanvallen op het daar aanwezige Engelsche zendingstation, waarin meest vrouwen arbeidden, werden door 50 vegetariërs ten uitvoer gebracht. De vrouwen smeekten om haar leven. Zij waren bereid al haar goed en al haar versierselen over te geven, maar de aanvoerder van de bende beval geen genade te gebruiken en de vrouwen aanstands neder te houwen. Zoo

werden dan behalve de zending Stewart, zijne vrouw en twee zijner kinderen en nog zes vrouwelijke zendingen, meest dochters van Engelsche predikanten, omgebracht. De andere kinderen van Stewart en een zendinge werden zwaar verwond; vier mochten verschoond blijven.

De vermoorde predikant Stewart was sedert 1876 in dienst van de Church-Mission. Hij studeerde aan het Trinity-College te Dublin. Onder-scheidene jaren was hij directeur van het theologische Seminarium te Fatschau. Daarna werd hij ziek. In 1893 ging hij met zijne vrouw weder naar China. Hij moet met zegen onder het opkomend geslacht hebben gearbeid. Hoe weerloos de zendingen te Kuscheng waren, bewijst een telegram aan de Church-Mission, volgens hetwelk de soldaten, die afgezonden waren om het zendingstation te verdedigen, daar inbraken en het plunderden.

Inmiddels is de vervolging voortgegaan. Den 7den Augustus zijn de Engelsche en Amerikaanse zendingstations te Fatschau bij Kanton aangevallen en de hospitalen verwoest. Eenige van de zendingen ontvloden naar Schamin, andere bleven te Fatschau. Een Chinese met kanonnen gewapende boot werd tot herstel der orde gezonden. Het gerucht loopt, dat weldra alle zendingstations van de provincie Kwangtung zullen verwoest worden. De bond van vegetariërs telt thans 12,000 man, die wel gewapend en georganiseerd in staat zijn, om de Chinese troepen weerstand te bieden.

Wel mag een gebed opgaan voor de vervolgde kerk in het uitgebreide land, dat even weinig in staat schijnt de vijanden van buiten als de oproermakers van binnen te breiden.

WINCKEL.

Voer Kinderen.

DE WAGENMAKER.

III.

BIJ DEN DOKTER.

De derde van het gezelschap, een man van een dertig jaar, (de beide anderen waren ouder) was een Duitscher, die in het keizerlijk leger diende, gelijk we reeds zagen, en daar een rang bekleedde, wij zouden zeggen van onderofficier. Hij was 't die den dokter had opgezocht; want toe dat zullen we hooren.

Toen de dokter op de vraag, of hij de bedoelde persoon was even geantwoord had, vestigde de generaal een langen doorboorenden blik op zijn gastheer — iets wat den laatste minder scheen te bevalen. De generaal ging voort:

„Gij weet ongetwijfeld, dat er ook wel menschen dokters heeten die 't niet zijn niet waar?“

„Zeker“, sprak de ander verbaasd.

„Ook wil ik u herinneren“, vervolgde Vives bedacht, „dat er menschen zijn die voordeel behalen door valsche geld in omloop te brengen, of aan jonge onervaren menschen te leenen tegen werkerwinst; ook zijn er wel, die 't geld dat voor de kerk door vrome menschen bestemd is, in hun eigen zak doen verdwalen en weer andere die 't gewin liever hebben dan 't geweten.“

De dokter gaf geen antwoord.

„Nu ik u dat alles herinner heb“, zoo vervolgde Vives, kalin en ernstig, „moet ik u eerst verzoeken volkomen te zwijgen tegen iedereen over hetgeen ik u verder zal mededeelen. Ik heb u een voorstel te doen: gij kunt ja of neen er op zeggen. Maar hoe ge ook doet, ge moet zwijgen. Ge begrijpt wat er anders volgt.“

De dokter knikte. Hij wist maar al te goed wien de generaal bedoeld had, toen deze aan zoo velerlei herinnerde, en hij begreep hoe die heere onbekende hoogte heer eik oogden bij een boekje van hem kon openenden en er dan niet veel goeds volgen zou. Hij waagde het alleen te vragen:

„Mag ik ook weten wie mij de eer aandoe tot mij te komen?“

„Ik ben generaal Vives, in dienst van Zijn Keizerlijke Majesteit“, luidde het trotsche antwoord, als wilde de spreker zeggen: ik durf mijn waren naam noemen, en dat is meer dan gij den moed zoudt hebben te doen.“

„En nu, luister“, vervolgde de generaal. „Gij hebt van ons niets te vrezen, integendeel veel te verwachten. Doch weet dit, roet ge uw mond of verraadt ge ons, dan ligt uw vonnis getekend. Gij hebt begrepen, 't behoort ons maar één woord te kosten.“

De dokter sprak dit niet tegen; hij begreep trouwens dat het in zijn voordeel was te doen wat de generaal zei en lusterde opmerkzaam.

„Ik heb u dit voor te slaan“, sprak de generaal. „Met dezen officier, uw landgenoot, en een man van eer, zult gij een moeilijken tocht ondernemen. Er is veel bij te wegen, maar ook veel te winnen.“

De listige oogen van den dokter stiekerden. „Zijt ge ooit in Constanza geweest?“

„Ja.“

„Kent men u daar?“

„Neen; het is meer dan 20 jaar geleden. Ik heb er toen twee jaar gewoond en ken de plaats zeer goed. Maar ik ben sinds dien tijd zoo veranderd en verouderd, dat wel niemand mij meer zal kennen. Ook heb ik er geen vrienden.“

„Des te beter; luister nu. Gij gaat met dien heer mede en hebt slechts nauwkeurig te doen wat hij u zeggen zal en hem te helpen waar 't noodig is. Gij hebt niets bijzonders, gevaarlijks te doen, niet te vechten of wat ook. Maar de geheele zaak is gevaarlijk. Want ontdekt men wat gij eigenlijk komt doen, dan wordt ge zonder genade opgehangen.“

„Dan moet ik zeker verspieterswerk doen.“

„Juist; het verdere zal u later gezegd worden. En nu, vierduizend daalders zijn er mede te verdienem als ge na een maand mij kunt berichten wat ik weten moet. Voor reisgeld en wat ge meer behoeft, zorg ik. Doch als gezegd, verraadt gij ons, dan zijt ge uw leven niet meer zeker.“

De dokter dacht echter blijbaar aan geen verraad, maar veelmeer aan het beloofde geld en sprak:

„Vierduizend daalders! bedenk wat ik waag, generaal. Voer 200 weinig heb ik mijn leven niet veil.“

„Weinig“, riep de ander verbaasd, die werkelijk een voor dien tijd hooge som had genoemd.

„Maak er vijfduizend van“, sprak de dokter, „en alles is in orde.“

„Ik ben hier niet gekomen om te bieden en te schacteren“, sprak Vives, die tevens begreep dat hoe meer hij bood, hoe minder de kans werd dat de dokter, om nog meer te verdienen, heel 't plan zou bekend maken; 'k ala toe. Deze officier is getuige, zoodat van mijn toestemming als van de uwe. Het nadere zult ge hooren. Overmorgen komt deze officier weder.“

Met een rees Vives op en stapte, zonder den dokter met een blik of een groet te verwaardigen, trotsch naar de deur, gevolgd door zijn metgezel. Beide deden weer hun mantels om.

De gastheer schoof haastig de grendels weg en geluidde het tweetal naar hun voorruit. Met behulp van den knecht leidde men 't paar voorrechtig naar den grooten weg, en de reizigers vertrokken van de plek en verdwenen in de duisternis.

„'t Is een listige, doortrapte vos, die dokter“, sprak Vives tot zijn makker, „hij heeft heel wat op zijn geweten. Maar juist ook een heet ge er bij noodig. Hij heeft het werk meer bij de hand gehad.“

„'t Was jammer, dat de generaal geheel vergat hoe menschen als de dokter hun booze bedrijven zeker moeilijk zouden uitgevoerd hebben, als niet lieden gelijk Vives zelf hem er de gelegenheid toe boden. Misschien begreep de officier dit ook, en hij antwoordde alleen: „Ik ging ook liever met een braut soldaat. Maar de kerel weet zich overal door en uit te helpen, en zoo een hebben we noodig.“

Wat er nu geschieden moest, zullen we weldra weten.

AAN VRAGERS.

Onze lezer L. te A. vraagt hoe de uitdrukking: „Wiens brood men eet, wiens woord men spreekt“, te verstaan is. Moet ik dan, vraagt hij, ook tegen mijn overtuiging in handelen, als mijn patroon, of hij wiens brood ik eet, het verlangt?

Het antwoord is eenvoudig: Natuurlijk niet. In 't geval dat onze vriend er bij aangeeft, is dit al duidelijk en van vele andere ook. Als iemand werk voor een ander verricht, is hij als arbeider zijn loon waard, maar dit wil niet zeggen dat hij ook in het verkeerde de wenschen van zijn meester heeft te volgen. Als de baas den knecht op sterken drank onthulten wil, of hem een kaartje geeft voor den schouwburg of geld om op Zondag uit te gaan, dan moet de knecht dat weigeren. Ten eerste omdat dit alles niet deugt en ten tweede ook, wijl dat niet het loon is voor werk dat men van hem eischen kan.

Doch de fout zit bij vriend L. hierin, dat hij als een gebod of regel opvat, wat niet anders is dan een gezegde, om aan te duiden het het gewoone gezegde. Er zijn veel zulke uitdrukkingen, bijv.: ondanks 's werelds loon; de gelegenheid maakt den dief; een kat in den zak koopen enz. Dit wil niet zeggen: gij moet daar naar handelen, maar: zoo gaat het veelal. Zoo ook hier. Want niet klein is 't getal dergenen die, om hun meester maar te believen, ook het kwade doen als hij 't wenscht. Wil vriend L. een goeden regel hebben, dan kan hij dien vinden in Ef. 6: 5, 6 en 7 en Coll. 3: 22 en 23.

CORRESPONDENTIE.

M. G. M. te R. Daar het gezondene voor een deel te laat kwam voor dit nr., gaven we het een andere bestemming, zoo dat het doel toch bereikt wordt en zullen zorgen dat u 't bewijs daarvan ontvangt. Op de vraag geven we spoedig antwoord. Uw adres wilt ge zeker aan den ondergetekende wel opgeven.

HOOGENBIRK.

Reformeerde Gezindheid.

Reformeerde Kerken.

BEROEPEN: Schippluizen, G. Elshove, cand. te Kampen. — Broek op Langendijk (N.H.), A. H. J. Willing te Arum (cl. Franeker). — Rijken (cl. Deventer), J. D. te Winkel te Elburg B. — Helder en Waddingsveen, J. Bootsma te Kollum c. a. (Fr.). — A. — Scharnegoutum c. a. (Fr.). — A. Roorda te Zuid-Bejerdijk (Z.H.). — Cuijdaard (Fr.). — K. Troost te Ambt-Vollenhove. — Overschie, W. A. Vrolijk te Zaandijk. — Doornberghum en Loppersum (cl. Appingedam) c. a. (Fr.). — A. S. Schaafsma, cand. te Grootegast (Gron.) — Looijegast (cl. Emmen), W. Bouwman, cand. te Nieuwe-Fekela. — Gouda, G. J. D. Aalders, cand.

AANGENOMEN: Steen (cl. Koeverden), B. J. Lambert, cand. te Hasselt.

BEROEPEN: Werendam c. a., A. H. Geselle Meertburg te Delt. — Scharlsterveen (Fr.). J. Balkema te Stads-Munsterkannal (Gron.). — Hollandscheveld (Dr.). J. Dekker Hz. te Wierp (Dr.).

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Boven-Suikde, D. J. van Brummen te Haskerhorke. — Dronrijp (toet.), I. M. J. Hoog Ma te Terwolde. — Tricht (Geld.), H. W. A. Voorhoeve te Rekenen. — Oppenhuizen (Fr.). F. J. Los te Bruchem en Kerkwijk. — Nes (op Ameland), J. Niemmeier te Waaksens en Brantgum. — Hendrik-Ido-Ambacht, J. G. Dekking te Jaarsveld c. a. — Enkhuizen, H. van der Meulen te Haastrecht. — Aalsmeer, D. Oudega te Wickel. — Culemborg, C. F. Westerman te Wildervank en Veendam. — Zuidzande (cl. Dordrecht), W. Voors te Kuurne (Ov.). — Waardijk, J. A. van Hoven te Ede. — Rossum, M. J. Sanders te Nunsloot. — Appelsche, A. J. van 't Hof te Nootdorp. — Oldeboorn, P. Kijlman te Bunnik. — Halle, D. J. Veer te Bergharen. — Aelhuim, W. van Sloten te Kouveen (gem. Staphorst). — Emmen, L. Looijen (als bulprediken) te Jubbega. — Termenten en Borgweer, D. W. Benckema te Oosterselsel. — Nieuwkerk (cl. Zierikzee), J. Stehouwer te Koekange (Dr.).

AANGENOMEN: Elst, hulppr. H. van Meerten te Oostervolde.

BEROEPEN: Drachten (Fr.). J. Busch Keizer te Dwingelo (Dr.). — Wilsom, P. H. Visser te Wapenveld. — Oudenhoorn c. a., D. van Krevelen te Hoogveld. — De Wilp, S. H. A. Begemann te Holward. — Krimpen aan de Lek, J. Bollestein te Putten (op de Veluwe). — Bladert en Hapert, W. G. van Sinden G.H. te Made c. a. — Pans c. a., R. K. Dijksterhuis te Oldshert. — Schoonhoven, D. Cladder te Schoonrewoerd. — Loon op Zand, A. ten Have te Polabroek. — Dierik, C. G. M. Quack te Winterswijk. — Nes (op Ameland), W. Cannegieter te Adorp. — Hasselt, W. van Sloten te Rouveen (gem. Staphorst). — Stadskanaal, G. Versers te Schoonoord. — Ochten c. a. (cl. Tiel), N. M. de Ligt te Rhenen. — Oud-Alblas, H. van Griethuizen Anz. te Oostervolde (Geld.).

Advertentien.

ONDERTROUW:

JACOB OTTO, van Woudrichem

EN JOSINA VAN DRIEL, van Den Helder.

Huwelijksvoltrekking D. V. 11 September a. z. Den Helder, 24 Aug. 1895.

Voor de vele blijken van belangstelling, bij ons 25-jarig Huwelijks ondervonden, betuigen wij, ook namens onze kinderen, onzen hartelijken dank.

R. VERSLUIS JR. A. M. VERSLUIS—BIDDINGH.

Amsterdam, 30 Augustus 1895.

L. G. WEISZ & Co., Commissionairs in Effecten, Prinsengracht bij de Prinsenstraat, No. 157, AMSTERDAM.

Voor 1896

verschijnt weder D. V. de goedkoopste en degelijkste SCHEURKALENDER:

Paarlen uit Gods Woord.

Prijs 30 Ct.; 10 ex. à 27½ Ct.; 25 ex. à 25 Ct.; 50 ex. à 24 Ct.; 100 ex. à 22½ Ct.; 250 ex. à 22 Ct.

Bij de meeste Boekhandelaars en Agenten is het schied reeds ter bezichtiging gesteld, bij wien men kan intekenen, alsmede bij den Uitgever T. SLAETER, te Kollum.

Heden verscheen bij J. MUUSSES, te Farmereend:

Geschiedenis des Vaderlands.

Een leerboek voor zelfonderricht, ten dienste van Onderwijzers en ontwikkelenden.

DOOR R. HUSEN.

ste deel (van 100 jaar v. Chr. — 1648 na Chr.) Prijs f 2.25.

Het 2de deel van gelijken omvang is ter perse.

P. VAN EIJK.

Firma JOHANNES KRAMER & Co.,

DAN 15-17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LUTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden a DEPOSITO 1½ pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

DE ZONDAGSSCHOOL.

WEEKBLAD onder Redactie van A. J. HOOGENBIRK.

Per jaargang franco per post f 2.50.

Inhoud van het Nr. van 28 Augustus 1895: Onderwerp voor 8 September. — Veijwilligers gevraagd. — Bethlehem. — Wouter Oom op zijn graatsstoel. — Boekbeoordeeling. — Velerlei: Meppel Voorbeeld. — Advertentieën.

Amsterdam. HÖVEKER & ZOON.

Werken van ANDREW MURRAY.

De Geest van Christus. 31 overdenkingen. f 1.50. Gebonden. . . f 1.80.

Gelijk Jezus. Overdenkingen over het beeld van den Zoon Gods en onze gelijkvormigheid aan Hem. f 1.40. Gebonden. . . f 1.75.

Jezus, de Geneesheer der kranken. Overdenkingen over de geloofs-geneezing. f 0.80. Gebonden. . . f 1.25.

Amsterdam. HÖVEKER & ZOON.

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen:

In de Schaduw des Doods.

Meditatiën over de Krankenkamer en bij het Sterfbed,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Prijs f 1.90. In stempelband f 2.40.

EXCELSIOR.

Geïllustreerd Tijdschrift voor Nederlands Jongelingschap en Volk

ONDER REDACTIE VAN

A. J. HOOGENBIRK en J. A. WORMSER.

Prijs per jaargang (12 Nrs. à 16 pag. en 12 Nrs. à 8 pag.) f 3.50.

Inhoud van het No. van 21 Augustus 1895: Een werk op den Sabbath (met plaat). — Wat geschiedt tot leniging der ellende in Londen? — Barotseland. — Psalmberijmingen. — Uit het leven: Een oude rekening. Bijgeloof. — Boekbeoordeeling. — Correspondentie.

Amsterdam. HÖVEKER & ZOON.

ENCYCLOPÆDIE

DER

Heilige Godgeleerdheid,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

Drie Deelen, ingenaaid f 16.75; in drie halflederen banden f 21.25. (Losse banden per stuk f 1.—).

DE UITGEVER,

J. A. WORMSER

Bij J. A. WORMSER, te Amsterdam, verscheen:

VOOR EEN DISTEL EEN MIRT.

Geestelijke overdenkingen bij den Heiligen Doop, het doen van Belijdenis en het toegaan tot het Heilig Avondmaal,

DOOR

Dr. A. KUYPER.

2de druk. — Volksuitgave.

Prijs f 0.80.

VOOR UITDEELINGEN (TEN DIENSTE VAN KERKERADEN enz.)

25 Ex. f 12.50; 50 Ex. f 22.50.

Van de groote (eerste) uitgave zijn nog enkele exemplaren verkrijgbaar a f 1.80; gebonden f 2.30.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, voorheen J. J. ARND & ZOON.

Dit is
Hijder
dit blad
aan den
Inzend
kunnen

Da

Het v

voor het

ligt in

Noach, z

zeggende

den late

gevestigd

en de

Noachiet

grond ge

regenboog

kinderen

zonder d

meer zoo

daarom l

van dat l

delijker li

ons oplev

een wez

genade

En da

Verbond

de Heilig

voorkomt

een zaak

afgedaan

Noachiet

nog bree

dan de

met Abri